

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Комітет з питань організації державної влади, місцевого
самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної
Ради України
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України
Фонд інституційного розвитку української науки
ВГО «Ліга інтернів»
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)
Краківський політехнічний університет ім. Тадеуша Костюшко
(Польща)
Караденізський технічний університет (Туреччина)

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ЧАСТИНА ДРУГА

СТУДЕНТСЬКІ ЧИТАННЯ

КИЇВ 2023

Рекомендовано до друку Вченою радою КНУБА, прот. № 10 від 26.06.2023 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі
Скрипнюк О.В. – д.ю.н., проф., академік НАПрН, Заслужений юрист України, Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Тарута С.О. – народний депутат України, Президент Асоціації народних депутатів України
Андрєєв С.О. – д.н.держ.упр., проф., КНУБА
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Згурська В.Л. – к.п.н., доц., КНУБА
Йелда Айдин Тюрк – PhD, доц., Караденізський технічний ун-т (Туреччина)
Карпунцов В.В. – д.ю.н., проф., КНУБА, ГО «Ліга інтернів»
Кобиларчик Ю. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Ковальчук О.М. – к.ю.н, доц, КНУ імені Тараса Шевченка
Малкевич А. – д.п.н., проф. (Польща)
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамонтов І.О. – к.ю.н., проф., Заслужений юрист України, КНУБА
Марченко М.В. – к.ю.н., Фонд інституційного розвитку української науки, КНУБА
Ноняк М.В. – к.е.н., Інститут держави і права імені В.М. Корецького, КНУБА
Онїщенко Н.М. – д.ю.н., проф., академік НАПрН, Заслужений юрист України, Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Перегада Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Сердюк Н.А. – д.ю.н., проф., КНУБА
Тригуб Р.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Халабуденко О.А. – к.ю.н., доц., КНУБА
Шебек Н.М. – д.арх., проф., КНУБА
Ярошук І.В. – к.і.н., доц., КНУБА

Рецензенти:

Безклубий Ігор Анатолійович – доктор юридичних наук, професор
Дьомін Микола Мефодійович – доктор архітектури, професор

Урбаністичний форум. Зб. наук. пр. За мат. міжнародних наукових конференцій «Просторове планування» (28 квітня 2023 р.) та «Будівельне право» (5 травня 2023 р.). В 2-х ч. Київ–Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2023. Частина 2 Студентські читання. 287 с.

ЗМІСТ

Бабіченко Д. Роль митця у відбудові повоєнної України: проміжний ракурс	6
Базирін А. Проблеми щільної забудови в населених пунктах та способи їх вирішення	10
Борисенко Є. Руйнування культурної спадщини України – воєнний злочин рф	13
Будник А. Системи позавуличного міського громадського транспорту. Класифікація, приклади	16
Вершина Є., Шуліка Н. Імплементация норм міжнародного права щодо недопущення депортації населення в умовах воєнних дій	42
Гайдаєнко А., Парфентьев В. Правові засади місцевого самоврядування	47
Гармаш В. Вплив воєнних дій на майбутнє урбаністики України	53
Гончар Ю. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах післявоєнної відбудови	55
Гончаренко В. Сучасне українське мистецтво та культура під час російсько-української війни, та їх можливий розвиток у післявоєнному періоді ...	61
Гоцький Д. Вплив руйнування міст під час війни на створення нової міської забудови	65
Дідія Д. Напрямки розвитку мистецтва під час післявоєнної відбудови України	67
Зачоса О. Застосування системи розумного міста для відбудови міст України	73
Зимін К. Творчий здобуток діячів культури та мистецтва як чинник впливу на формування містобудівних схем великих міст України (від середини XVI до початку XX ст.).....	81

<i>Іванова В.</i>	
Дослідження становлення української символіки під час подій Революції Гідності	85
<i>Іванюк Ю.</i>	
Цілі сталого розвитку ООН як рамка для розроблення стратегії розвитку сучасного міста (на прикладі м. Київ)	89
<i>Крилова Т.</i>	
Розподіл потоків пішоходів й автотранспорту на різні рівні (зокрема, під землею). Питання безпеки (на прикладі Києва).....	94
<i>Кукушкіна Ю.</i>	
Можливості й виклики післявоєнної відбудови й розвитку України	113
<i>Логвиненко Д.</i>	
Метрополітен майбутнього в просторі міста.....	120
<i>Локшук Д.</i>	
Медіа як інструмент європейської інтеграції	125
<i>Лонська А.</i>	
Тунелі міст Європи.....	129
<i>Майський Д.</i>	
Як архітектори вражень та середовище існування впливають на сприйняття простору індивідом.....	139
<i>Матвійчук А.</i>	
Роль Президента України у національному механізмі захисту прав людини відповідно до статей 102, 104, 106 Конституції України	144
<i>Махновська Д.</i>	
Висвітлення Голодомору 1932-1933 рр. в газеті «The New York Times» англо-американським журналістом Волтером Дюранті	148
<i>Наварчук Я.</i>	
Урбаністичні тенденції відбудови міст після війни (на прикладі міста Київ)	152
<i>Нечай П.</i>	
Просторове планування та розвиток житлового фонду зруйнованих міст післявоєнної України.....	158
<i>Панченко К.</i>	
Вплив Радянського Союзу на просторове планування міст України	163
<i>Пастушок А.</i>	
Мілітаризм як ідеологічна складова автократичних режимів	166
<i>Перепелюк Є.</i>	
Місце спадщини радянського минулого у формуванні європейського образу міст України.....	173

Петренко Б.	
Проект штучного освітлення (схеми, методи) підземного простору.....	178
Підопригора В.	
Історичні приклади масштабної післявоєнної відбудови міської інфраструктури: уроки для України.....	193
Присташ К.	
Дослідження та розбудова підземного простору на прикладі китайського міста Ченду.....	197
Проценко А.	
Соціальний захист працівників як складова формування європейського образу України	209
Сотникова С.	
Культурні цінності Криму в умовах російської окупації півострова	216
Стоянов О.	
Вирішення проблеми зберігання автотранспорту з використанням підземного простору (на прикладі міста Київ).....	221
Троценко Є.	
Вплив релігійних конфесій на розвиток інфраструктури міста Києва	245
Фесюк О.	
Європейські цінності українців під час воєнних дій	250
Фурман А.	
Економічна та екологічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах війни	257
Харко К.	
Перспективи європейського вибору України.....	265
Хобта М.	
Вплив російсько-української війни на свідомість українських художників.....	273
Шевчук Т.	
Радянські будівлі: недоліки та шляхи удосконалення.....	276
Шинкар К.	
Вплив на розвиток міст та регіонів вимушеної міграції українців	280

*Андрій Пастушок,
студент ОП «Політичний менеджмент»,
Київський національний ун-т будівництва і архітектури
Науковий керівник: к.п.н., доц. Згурська В.Л.*

МІЛІТАРИЗМ ЯК ІДЕОЛОГІЧНА СКЛАДОВА АВТОКРАТИЧНИХ РЕЖИМІВ

У війні, в якій Україна відстоює свою державність, суб'єктність та ідентичність, такі чинники, як історія, пам'ять і розуміння минулого, стали ключовими факторами. Історичні та політичні наративи продовжують відігравати значну роль, доки війна триває, та матимуть не менше значення для розбудови стійкості держави і суспільства після перемоги.

Після Другої Світової війни характерною тенденцією є загальне зменшення бойових дій, проте в різних частинах земної кулі залишається доволі багато так званих «гарячих точок»: Ізраїль та Палестина, Індія та Пакистан, Нагірний Карабах, Косово та інші держави. Ці локальні війни відбуваються лише між двома державами, як правило, внаслідок історичних суперечностей, і абсолютно не визначають зовнішній курс держав як мілітаристський.

Але ми зосередимо увагу на іншій групі держав, які внаслідок своїх політичних амбіцій та значного військового потенціалу проголошували своєю метою: розширення територій, послаблення позицій своїх суперників на світовій політичній арені та просування ідей власної державності. В цьому контексті варто розглянути історичні та сучасні приклади: КНДР, фашистську Німеччину та Радянський Союз задля того, щоб з'ясувати, яким чином мілітаризм став головною складовою та опорою авторитарних режимів та встановити взаємозв'язок між авторитарним типом управління державою та політикою мілітаризму, як такою, що неодмінно призводить до завоювань нових територій або довготривалих тліючих військових конфліктів.

З 24 лютого 2022 року на території України йде повномасштабна війна, яку цинічно розв'язала Російська Федерація. Парадокс нинішньої ситуації полягає в тому, що війну розпочала Росія - правонаступниця Радянського Союзу, що був одним із засновників антигітлерівської коаліції. Окрім цього, напруженою залишається ситуація на Тайвані, оскільки поблизу острова проходять так звані «бойові навчання» КНР. Варто пам'ятати, що регіон Нагірного Карабаху досі залишається сірою зоною, де бойові дії можуть відновитись в будь-який момент. Все це спонукає до роздумів, що вибудовується нова архітектура світового порядку, світове співтовариство перебуває на межі глобальних змін, проте зараз достатньо важко прогнозувати, яких саме.

Як правило, сучасні війни називають гібридними, оскільки в них поєднуються засоби «жорсткої» і «м'якої» сили, військової та інформаційної – поєднання, яке в різні часи, так або інакше, було наявне у всіх війнах. Однак, у сучасних війнах відбувається зміщення центру тяжіння з фізичного силового складника, який переважає у традиційних війнах, на ментальний та інформаційний.[0]

Сучасна війна – це війна у мізках та за мізки. Це війна за когнітивний та комунікативний контроль, за владу над свідомістю людей, їхніми емоціями, мисленням, розумом і, відповідно, над їхньою поведінкою. Це боротьба за домінування певних уявлень про світ та події в соціальному й індивідуальному докільлі і одночасне руйнування протилежних думок. Завдяки новітнім цифровим технологіям когнітивна територія війни поширюється на весь світ, стає глобальною. Водночас силовий складник війни, що приносить смерть та матеріальні руйнування, наразі діє у просторово обмежених, локальних вимірах. [0]

Термін «мілітаризм» увійшов у науковий обіг у середині ХІХ ст. з періоду встановлення у Франції автократичного правління Наполеона ІІІ. На той період мілітаризм сприймався як політичний режим, що спирається на військову силу. Однак, невдовзі дослідники дійшли висновку, що трактування зазначеного явища має бути значно ширшим. Зокрема, більшість дослідників визнавали, що його параметри та форми практичного вираження далеко не завжди збігаються з межами сфери державного управління.[0]

Як правило, зміст терміну трактується як стан авторитарних режимів з невисоким рівнем легітимності, де у зовнішній та внутрішній політиці уряду переважають специфічні методи вирішення суспільних протиріч. Політичні опоненти розглядаються як вороги, а збройні сили використовуються як інструмент у боротьбі з ними. Термін охоплює діяльність держави по підготовці та веденню загарбницьких війн поза межами власних територій.[0]

Таким чином, під мілітаризацією політики слід розуміти процес цілеспрямованого чи стихійного поширення принципів військового мистецтва, засобів, методів та технологій військового походження у сферу політичних та соціальних відносин.

Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР) займає особливе місце у світовому та регіональному політичному просторі. Це - порівняно невелика держава, з виключно своєрідним політичним та суспільним устроєм, який сильно відхилився від історичного народно-демократичного зразку.

Незважаючи на складні для неї зовнішні та внутрішні умови, а також труднощі підтримання стабільності режиму протягом десятиліть, КНДР змогла не лише зберегтися на карті, а й стати одним із ключових гравців у Північно-Східній Азії — якщо не за могутністю, то за здатністю впливати на політичний порядок . Важливу роль відіграло вміле балансування між регіональними центрами сили та маніпулювання гострими міжнародними проблемами, зокрема, шляхом створення ажіотажу навколо своєї ракетно-ядерної програми.

У північно-корейських умовах провідну роль у всіх державних питаннях, у тому числі зовнішньополітичних, відіграє лідер країни. Структура влади концентрується на особі вождя, і кожен новий очільник держави модифікує апарат, налагоджуючи систему стримувань і противаг. Проте невірно вважати, що у північно-корейському істеблїшменті можливі альтернативні незалежні центри сили: є тільки лідер і прибічники, думка яких може бути в певній мірі впливовою. Ієрархія влади у КНДР існує не як піраміда, в якій кожен із рівнів має самостійність у рамках наявних повноважень, а як система, що відправляє інформацію знизу вгору та рішення зверху вниз. [0]

Ядерне питання стало центральним для зовнішньої політики КНДР з початку 1990-х років, в період змін глобальних та регіональних умов, які спонукали Пхеньян до пошуку альтернативних відповідей на виклики, що постали перед ним в галузі військової та економічної безпеки. Ядерна програма залишається одним з основних інструментів Північної Кореї на міжнародній арені протягом десятиліть.

Основне місце у зовнішній політиці КНДР займають США та країни регіону Північно-Східної Азії. Умовно всі їх можна розділити на дві групи: традиційних партнерів (Китай та Росія) та опонентів (США, Південна Корея, Японія).

Істотними особливостями зовнішньополітичного курсу Пхеньяну є те, що він не прагне значного зближення зі своїми партнерами, більше цінуючи власну свободу та можливість балансувати між ними і використовувати їхні протиріччя. Незважаючи на гостру риторичку щодо США та Японії, КНДР послідовно прагне нормалізації відносин з ними задля реалізації своїх інтересів.

В цьому контексті варто проаналізувати відносини КНДР та Південної Кореї. Стосунки Пхеньяна з Сеулом на даному етапі дуже напружені, що є наслідком малопродуктивних дій з обох сторін. Керівництво КНДР не бачить можливості покращити міжкорейський клімат, доки при владі на Півдні стоять консерватори. На жаль, наразі, між державами немає стабільних каналів зв'язку, а всі спільні проекти - згорнуті.

Коли мова заходить про дві наддержави, якими безсумнівно були СРСР та нацистська Німеччина, одразу на думку приходить жахлива кровопролитна війна, яка була розпочата ще в далекому 1939 році. На перший погляд, може здатися, що у непримиренних супротивників не могло бути нічого спільного, адже це було справжнє зіткнення цивілізацій, боротьба ідеологій. Але не все так однозначно можемо трактувати, тому що зіткнення двох тоталітарних гегемонів ХХ століття було лише питанням часу, оскільки обидві держави прагнули світового панування, чому, зокрема, сприяла і політика мілітаризму. [0]

Істотною різницею було лише те, що ідеологія нацизму будувалася на етнічній складовій, і це проявилось політикою антисемітизму та

пошуками арійського коріння по всьому світу. Радянська ідеологія не експлуатувала етнічність, а, навпаки, будувалася на моделі інтернаціоналізму, «братньої родини народів».[0]

Є певні паралелі між пропагандою Німеччини та СРСР, оскільки, в обох випадках вона була найголовнішим механізмом державотворення. І це цілком зрозуміло: пропаганді доводилося бути максимально сильною, оскільки, по суті, вони будували свої держави з нуля, що вимагало зміни картини світу. Вони повністю переписували свою історію, щоби з минулого можна було вивести сьогодення. Це необхідно було зробити, оскільки, минуле Веймарської Німеччини чи царської Росії суперечило сьогоденню.

Характерною і загальною для тогочасної пропаганди є мета обожнювання вождя. Під його керівництвом змінювалось все не лише у теперішньому, а й навіть, у минулому. У Гітлера все краще ставало арійським, а у Сталіна у всіх винаходів був радянський прототип, адже недопустимо такій могутній державі у чомусь поступатися.

Тема війни, військова символіка та естетика має в історії радянського комунізму величезне значення. Ще до революції 1917 р. партія більшовиків була структуровано-ієрархічною організацією напіввоєнного типу, яка зробила акцент на збройне повстання, насильницький переворот. У Першу світову війну більшовики зайняли антивоєнну, але не антимілітарну позицію – передбачався перехід міжнародної війни у війну класову. До середини 30-х у країні з'являється справжній культ Червоної армії, її командирів і льотчиків, яким було пронизане все офіційне мистецтво від кіно до дитячої літератури.[0]

Після 1945 року Велика Вітчизняна війна стає центральним міфом радянської ідеології, віссю національної та державної політики. Комплекс трагедії, катастрофи (велика кількість жертв, тяжкість перенесених поневірянь) та комплекс переможця (дійшли до Берліна, врятували світ від фашистської загрози) тісно переплітаються з національною свідомістю.

Лише через декілька десятиліть політика Михайла Горбачова щодо припинення конфронтації із Заходом, роззброєння, виведення

радянських військ із Центральної Європи та Афганістану поклала край радянському милітаризму. Але численні звернення до його ідейного досвіду відіграють велику роль у політичному та суспільному житті сучасної Росії. Щоденні підтвердження тому знаходимо і в настроях мас, і в поведінці еліти, і в політиці на державному рівні.

Кінець існування цих держав був різним, нацистська Німеччина була розгромлена, а її території поділені між союзними державами. Радянський Союз проіснував ще майже півстоліття, проте номенклатурна політика завела країну у глухий кут, звідки виходу вже не було. Звісно, це не було єдиною причиною краху найбільшої держави світу, але можна констатувати лише одне: політика авторитаризму та милітаризація суспільного життя неминуче призводить до розколу та занепаду, а дана доктрина не має нічого спільного з цивілізованим майбутнім.

На цьому фоні дещо вирізняється КНДР, адже не дивлячись на зовнішньополітичний курс, держава продовжує існувати, хоча знаходиться в умовах ізоляції. Відсутність достовірної інформації обумовлює певну особливість даної держави, навіть в епоху інформаційних технологій.

Насилля та політика – це тісно взаємопов'язані явища. Насилля було і продовжує залишатися невід'ємним засобом влади при вирішенні суспільних проблем. Найважливішою складовою специфіки насилля в соціумі є дуже поширений політичний мотив його дій. Прагнення владних суб'єктів подолати ті або інші конфлікти конструктивними, ненасильницькими методами далеко не завжди виявляється таким, що його можна реалізувати.[0]

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що милітаризму властиві: перегони озброєнь, зростання військових витрат бюджету держави, нарощування військової присутності з політичними цілями за кордоном, військове силове втручання в справи інших суверенних держав (як з боку держав-агресорів, так і з боку агресивних військово-політичних блоків), посилення впливу військово-промислового комплексу в економіці країни і її зовнішній і внутрішній політиці, і, частіше, як наслідок всього - посилення ознак внутрішньої економічної кризи, що виражається в збагаченні привілейованої військово-політичної еліти держави, а також у

виснаженні бюджетних ресурсів самої милітаристської держави, падінні внутрішніх економічних показників, зубожіння населення, відставання держави в області соціальної сфери, особливо в частині загальнодоступної освіти і охорони здоров'я.

Мілітарна політика є характерною складовою та ідеологією світових автократичних режимів, що і демонструє сучасний путінський режим в Україні.

Список використаних джерел

1. Бучин М. А. Особливості та тенденції милітаризації/демилітаризації сучасного світу в контексті агресивної зовнішньої політики Росії / М. А. Бучин, М. С. Гасяк // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. – 2015. – №5. – С. 37-45.

2. Дем'яненко В. М. Милітаризація суспільної свідомості в СРСР / В. М. Дем'яненко // Література та культура Полісся. – 2016. – Вип. 83. – С. 117-128.

3. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. – 560 с.

4. Почепцов Г. Г. Смислові та інформаційні війни / Г. Г. Почепцов // Інформаційне суспільство. – 2013. – Вип. 18. – С. 21-27

5. Смазнова І. С. Агресія і толерантність: філософсько-правовий дискурс: монографія. – Одеса: Фенікс, 2019. – 378 с.

6. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. – Київ: Наш формат, 2019. – 286 с.

7. Юхименко І. І. Ідеологізація як технологія зовнішньої політики Північної Кореї. – Дніпро: ДНУ, 2021. – С. 1-9

Підписано до друку 01.08.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 78-292
Умов.-друк. арк. 11,5. Обл.-вид. арк. 11,9.
Тираж 80 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.